

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Юрій КИРИЛОВ

28 березня 2025 року

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

з Педагогіки та психології

для вступу на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на базі здобутого ступеня вищої освіти «Бакалавр», «Магістр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма предметного тесту з педагогіки та психології єдиного фахового випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НКР 6, НКР 7. Дану програму розроблено відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 01.01.2024 за номером 426. Розробниками враховані основні діючі документи, зокрема відповідно до частини десятої статті 44, частини другої статті 45 Закону України «Про вищу освіту», підпункту 5 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 (зі змінами) та пункту 10 розділу VII Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 06 березня 2024 року № 266, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 14 березня 2024 року за № 379/41724.

Метою проведення фахового іспиту з педагогіки та психології для вступу на здобуття освітнього ступеня «магістр» є оцінювання рівня підготовленості вступника до здобуття ступеня магістра спеціальностями, визначених стандартами вищої освіти для бакалаврського рівня, яких вони набули під час здобуття освітнього рівня на основі якого здійснюється вступ.

ВСТУП

Головним завданням фахового вступного іспиту є виявлення у вступників рівня спеціальних знань і практичних навичок з комплексу фахових навчальних дисциплін.

Для вступників на навчання за освітнім рівнем «Магістр» відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки №426 від 01.06.2024.

УЗАГАЛЬНЕНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

Найменування розділу	Питома вага розділу, %
1. Основи педагогіки та психології	13-17
2. Історія і теорія педагогіки та психології	20-30
3. Методи дослідження у педагогіці та психології	13-17
4. Прикладні психолого-педагогічні засади освіти, навчання, виховання та розвитку особистості	40-50

Програма фахового вступного випробування включає перелік питань до кожного розділу, на основі яких формуються тестові завдання, що дає змогу вступнику заздалегідь підготуватися до додаткового тестування, та критерії оцінювання результатів тестування.

При складанні фахового вступного випробування абітурієнти повинні, відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики бакалавра, продемонструвати достатній рівень знань дисциплін циклу загальної теоретичної та професійної підготовки.

СТРУКТУРА БІЛЕТУ

Екзаменаційне завдання складається з 30 тестових завдань, правильне виконання яких дає змогу вступникові взяти участь у конкурсному відборі на спеціальності для здобуття освітнього рівня «Магістр» на базі ОКР «Спеціаліст», освітнього рівня «Бакалавр» та освітнього рівня «Магістр» з інших спеціальностей. Серед них – 30 питань, що демонструють рівень володіння теоретичними знаннями та практичними навичками.

Порядок проведення фахового вступного іспиту:

1. Тривалість проведення фахового вступного іспиту – 45хв.
2. Під час проведення фахового вступного іспиту не дозволяється користуватися електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками, періодичними виданнями та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії.
3. Під час фахового вступного іспиту слід користуватися ручкою з синіми чорнилами.
4. Оцінювання результатів фахового вступного іспиту проводиться за визначеними критеріями.

ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст
1	РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
1.1	Педагогіка та психологія у структурі сучасних наук
1.1.1	Педагогіка в системі наук про людину. Об'єкт, предмет, функції та завдання педагогіки
1.1.2	Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.
1.1.3	Основні категорії педагогіки: освіта, навчання, виховання, формування, розвиток, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток.
1.1.4	Основні категорії психології: психіка, свідомість, особистість, діяльність, спілкування, образ.
1.1 .5	Структура та основні галузі педагогіки.
1.1.6	Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.
2	ЗАГАЛЬНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ І СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ
1.2.1	Процес розвитку особистості. Біологічні (вродженість, спадковість) та соціальні (соціалізація, середовище, діяльність та виховання) чинники та закони психічного розвитку особистості.
1.2.2	Співвідношення понять «людина», «особа», «індивід», «особистість» та індивідуальність».
1.2.3	Характеристика особистості учня як суб'єкта освітнього процесу.
1.2.4	Вікова періодизація психічного розвитку особистості (за Е. Ерікссоном). Вікові та індивідуально-типологічні особливості розвитку особистості та їх урахування в освітньому процесі.
1.2.5	Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості. Мотивація навчальної діяльності.
1.2.6	Гра, навчання, праця як види діяльності. Діяльність учня в освітньому процесі та її види. Сутність та характеристика навчальної діяльності школяра.
1.2.7	Закономірності психічного розвитку та принципи навчання і виховання як основні механізми соціалізації та розвитку особистості учня.

1.2.8	Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: Інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації.
1.2.9	Цінності та ціннісні орієнтації особистості. Життєві перспективи. Цілі життя. Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.
2	РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
2.1	Педагогічна та психологічна думка XVII — початок XX ст.
2.1.1	Педагогічна теорія Я.-А. Коменського.
2.1.2	Проблеми розвитку особистості у педагогічній спадщині Г.Сковороди
2.1.3	Кордоцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича.
2.1.4	«Вільне виховання» в педагогічній системі М.Монтессорі.
2.1.5	М. Грушевський про українську мову й українську
2.1.6	Антропоцентризм як провідна ідея творчості К.Ушинського.
2.1.7	О. Лазурський: вчення про нахили та обдарованість особистості.
2.1.8	Психологія як наука про безпосередній досвід: В. Вундт
2.1.9	Г. Еббінгауз: закони пам'яті. Крива забування Г. Еббінгауза.
2.1.10	Полікультурність — головний принцип педагогічної позиції М.Драгоманова.
2.2	Педагогічна та психологічна думка XX - початку XXI ст.
2.2.	Психоаналітична теорія З. Фрейда. Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego) і Нас-Я (Super Ego). Етапи психосексуального розвитку особистості. Механізми психологічного захисту особистості.
2.2.2	Індивідуальна психологія А. Адлера. Комплекс меншовартості.
2.2.3	Аналітична психологія К.-Г. Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.

2.2.4	Неофройдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже.
2.2.5	Ідеї педагогічної психології у працях С. Балея.
2.2.6	Г. Костюк про навчально-виховний процес та психічний розвиток учнів.
2.2.7	Гуманістична педагогіка В. Сухомлинського.
2.2.8	С. Френе: школа успіху і радості.
2.2.9	Вальдорфська школа: ідея цілісного виховання (Р. Штайнер).
2.2.10	Концепція соціально-особистісного виховання А. Макаренка.
2.2.11	Теорія вчинку В. Роменця.
2.2.12	Виховний ідеал Г. Ващенко.
2.2.13	Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України «Про освіту» (чинна редакція)).
3	РОЗДІЛ 3. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПЕДАГОГІЦІ ТА ПСИХОЛОГІЇ
3.1	Планування та забезпечення якості дослідження
3.1.1	Наукові дослідження в педагогіці та психології: різновиди, проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет.
3.1.2	Програма дослідження: структура, вимоги до її складання та етапи дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.
3.1.3	Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування.
3.1.4	Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність.
3.2	Методи збирання інформації
3.2.1	Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача.
3.2.2	Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний) та основні етапи проведення.

3.2.3	Поняття «тестування». Види тестів: проєктивні тести, тести дослідження особистості, тести пізнавального розвитку, тести досягнень, педагогічне тестування.
3.2.4	Методи опитування. Анкетування (поштові, пресові, он-лайн. експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та до формулювання питань. Інтерв'ювання.
3.2.5	Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування.
3.2.6	Соціометрія: процедура застосування та інструментарію (анкета, шкали).
3.2.7	Аналіз продуктів діяльності. Аналіз документів. Контент-аналіз.
3.3	Методи аналізу емпіричних даних
3.3.1	Вимірювання: визначення, види, рівні.
3.3.2	Описова статистика. Кількісний та якісний аналіз даних.
3.3.4	Аналіз кореляційного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції.
4	РОЗДІЛ 4. ПРИКЛАДНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ
4.1	Освіта і навчання особистості
4.1.1	Дидактика як теорія освіти і навчання: її сутність, основні категорії. Парадигми освіти і навчання (гуманістична, особистісно-орієнтована, компетентнісна, рефлексивна).
4.1.2	Процес навчання: сутність і зміст, двосторонній характер, функції (освітня, виховна, розвивальна), структурні елементи навчання (мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, його результати). Навчання, учіння, научіння.
4.1.3	Поняття про базові принципи навчання та їх характеристика.
4.1.4	Зміст освіти в сучасній школі: сутність та основні поняття. Знання, уміння, навички, компетентності.
4.1.5	Структура навчально-пізнавальної діяльності учнів (сприймання-осмислення-розуміння-узагальнення - закріплення). Пізнавальний інтерес, умови його розвитку у навчанні. Етапи та рівні засвоєння знань.

4.1.6	Методи навчання. Їх характеристика та класифікації за: джерелом інформації (словесні, наочні, практичні); характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, пошукові); логікою пізнання (індуктивні, дедуктивні, традиційні). Загальні вимоги до вибору методів навчання.
4.1.7	Засоби навчання: їх ознаки, функції та характеристика. Технічні засоби навчання (візуальні, аудіальні, візуальноаудіальні, мультимедійні, інформаційно-комунікаційні).
4.1.8	Види навчання (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, індивідуальне, інтегроване, диференційоване, ігрове, дистанційне). Компетентнісний підхід у навчанні.
4.1.9	Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: фронтальна, групова, кооперативна, колективна, парна, індивідуальна.
4.1.10	Урок як форма організації навчання. Типи і структура уроків за дидактичною метою. Вимоги до підготовки вчителя до уроку.
4.1.11	Активні (соціально-психологічні) форми організації освітнього процесу, їх різновиди: тренінг, диспут, ділова гра, круглий стіл, олімпіада, конкурс, виставка учнівської творчості.
4.1.12	Позаурочні форми навчання: факультативні заняття, просемінари, практикуми, секції, навчальні екскурсії, предметні гуртки, податкові групові, індивідуальні заняття, домашня навчальна робота учня.
4.1.13	Поняття про контроль навчання, його функції. Види, форми і методи контролю. Рівні навчальних досягнень учнів та їх характеристики. Критерії і норми оцінювання успішності учнів. Поточне, тематичне та підсумкове оцінювання.
4.1.14	Поняття і види педагогічних технологій (розвивальні, проектні, проблемні, ігрові, інтерактивні).
4.1.15	Педагогіка партнерства: педагогічно доцільна (суб'єкт-суб'єктна) взаємодія, концептуальні основи та принципи. Рівні та форми організації партнерської взаємодії.
4.2	Виховання особистості
4.2.1	Сутність і структура процесу виховання, його мета і завдання. Поняття виховного впливу та взаємовпливу.
4.2.2	Принципи процесу виховання. Характеристика основних принципів виховання.
4.2.3	Зміст процесу виховання. Системний підхід у структуруванні змісту національного виховання. Основні напрями національного виховання: моральне, громадянсько-патріотичне, розумове, естетичне, фізичне, валеологічне, трудове, екологічне, статево-гендерне, правове, економічне).
4.2.4	Самовиховання: сутність, методи і прийоми. Педагогічне керівництво самовихованням учнів. Концепція особистісно-орієнтованого виховання.

4.2.5	Методи виховання. Групи методів: формування свідомості особистості, організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; стимулювання поведінки і діяльності; контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні.
4.2.6	Форми організації процесу виховання: позаурочна, позакласна та позашкільна виховна робота. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи. Колективні творчі справи.
4.2.7	Виховна взаємодія «вчитель-учень». Партнерство школи і сім'ї у вихованні учнів. Сім'я як соціально-педагогічне середовище. Форми і методи роботи школи з батьками учнів.
4.2.9	Учнівське самоврядування, його види. Органи учнівського самоврядування. Демократичне управління і лідерство в учнівському самоврядуванні. Формальні та неформальні групи учнів.
4.3	Особистість у життєвому та професійному просторі
4.3.1	Соціально-психологічна структура особистості. Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Соціальна позиція особистості.
4.3.2	Стать і гендер. Маскулінність. Фемінінність. Андрогінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.
4.3.3	Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Вчитель як суб'єкт професійної діяльності.
4.3.4	Особистість вчителя та його педагогічна майстерність. Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне (емоційне) вигорання педагога.
4.3.5	Спілкування в педагогічній діяльності. Складові спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна). Бар'єри педагогічного спілкування.
4.3.6	Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Конфлікти в освітньому середовищі. Стилi поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування).

4.3.7	Профілактика (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) педагогічних конфліктів. Медіація як форма врегулювання.
4.3.8	Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивно і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.
4.39	Управління в системі освіти. Управлінська діяльність. Лідерство, керівництво, супровід. Типологія лідерства. Стили керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.

КРИТЕРІЙ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ВСТУПНИКА

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників на відповідність програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінювання підготовки вступників для отримання рівня освіти магістра.

Фаховий іспит проводиться в письмовій формі, завдання представлені різними за рівнем складності тестовими запитаннями.

Результат вступного фахового іспиту визначають як суму балів, виставлених за кожне з тестових завдань.

Завдання 1–10 (вибір із множини) – тести закритої форми, що потребують обрання однієї або декількох відповідей із запропонованого набору варіантів. Максимальна кількість балів за правильну відповідь на одне запитання становить 5 балів.

Завдання 11–20 (вибір відповідності) – тести закритої форми, але в завданні цього типу на задану тему створюється множина питань і множина правильних відповідей на ці питання. Під час тестування треба увідповіднити кожне питання з обраною із списку правильною відповіддю. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 7 балів (правильна відповідь).

Завдання 21–30 – це тести відкритої форми. У завданні цього типу потрібно відповісти на поставлене питання – додати необхідне слово чи словосполучення. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 8 балів (правильна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи, – 200 балів, мінімальна кількість тестових балів – 100.

Відповідність кількості правильних відповідей рейтинговим балам подано в табл. 1.

Відповідність кількості правильних відповідей рейтинговим балам
Таблиця 1

Рівень знань	Кількість правильних відповідей	Рейтингові бали
5 балів за одну правильну відповідь тестових завдань 1–10; 7 балів за правильну відповідь тестових завдань 11–20; 8 балів за правильну відповідь тестових завдань 21–30. min=100 балів max=200 балів	1	5
	2	10
	3	15
	4	20
	5	25
	6	30
	7	35
	8	40
	9	45
	10	50
	11	57
	12	64
	13	71
	14	78
	15	85
	16	92
	17	99
	18	106
	19	113
	20	120
	21	128
	22	136
	23	144
	24	152
	25	160
	26	168
	27	176
	28	184
	29	192
	30	200

. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 445 с.
2. 3. Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. 2-е вид., допов. Харків : ХНУВС, 2020. 320 с.
3. Завгородня Т. К., Стражнікова І. В. Методологічні засади педагогічних досліджень: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2021. 120 с.
4. Загальна психологія : навч. посіб. / І. В. Богдановський та ін. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. 554 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi66/0048674.pdf>.
5. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки: навчальний посібник для студентів ЗВО. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
6. Задорожна-Княгницька Л. В., Тимофєєва І. Б. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта». Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с.
7. Історія педагогіки: у 2 ч. Ч. 1. Історія зарубіжної педагогіки і шкільництва : навч. посіб. для студ. закладів вищої пед. освіти / уклад.: Ткачук М. М., Ткачук Л. В. Вид. 2-ге, допов. та переробл. Умань : Візаві, 2020. 280 с.
8. Козловський Ю. М. Педагогіка: підручник / Ю. М. Козловський, В. Л. Ортинський, Л. В. Дольнікова. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 372 с.
9. Лапо В. В. Теорія і методика виховання: навч. посіб. ІваноФранківськ : НАІР, 2023. 384 с.
10. Маценко Л. М. Теорія і методика виховання : навч. посіб. 3-є вид., доп., перероб. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 319 с.
11. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. Київ : Ліра-Київ, 2020. 564 с.
12. Навчально-методичний посібник щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни «Методика виховної роботи та основи педагогічної майстерності»: для здобувачів денної та заочної форм здобуття освіти пед. спеціальностей / укладачі : Н. А. Несторук, Л. В. Кокоріна. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 208 с.
13. Папуча М. В., Наконечна М. М. Проблема розвитку в психології особистості: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 52 с.
14. Петрінко В. С. Конфліктологія : курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці : навч. посіб. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
15. Пихтіна Н. П. Методологія психолого-педагогічних досліджень: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 315 с.
16. Романовська Л. І., Подкоритова Л. О. Основи психології і педагогіки : навч. посіб. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 452 с.
17. Руденко Л. А. Основи психології та педагогіки : навч. посіб. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 146 с.
18. Сватенкова Т. І., Тимошенко О. А. Методологічні та теоретичні проблеми психології : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 143

- с.
19. Соціальна взаємодія і цінності обдарованої особистості : метод. посіб. / за ред. О. Л. Музики. Київ : Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2018. 222 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051549.pdf>.
 20. Сущенко Л. О., Андрющенко О. О. Теорія і методика виховної роботи : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Початкова освіта» освітньо-професійної програми «Початкова освіта». Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 211 с.
 21. Сущенко Л. О., Зубцова Ю. Є. Історія педагогіки: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Початкова освіта» освітньо-професійної програми «Початкова освіта». Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 143 с.
 22. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження : навч.-метод. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.